

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Плужненського ліцею Хмельницької обласної ради
13.09.2023

м. Хмельницький, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.09.2023 групою НПМ здійснено відвідування Плужненського ліцею Хмельницької обласної ради.

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Кізаєва Оксана Миколаївна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Хмельницькій області (керівник групи НПМ);

Шейгец Оксана Миронівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації.

Плужненський ліцей Хмельницької обласної ради (далі – заклад, ліцей) знаходиться за адресою: вул. Соборна, 2, село Плужне, Шепетівський район, Хмельницька область, 30320.

Керівництво закладу:

Конончук Ростислав Борисович, директор Плужненського ліцею Хмельницької обласної ради (на посаді з 29.07.2021 по теперішній час).

Відповідно до Статуту Плужненського ліцею Хмельницької обласної ради, затвердженого розпорядженням голови Хмельницької обласної ради від 07.04.2023 № 77/2023-о (далі – Статуту ліцею), одним з головних завдань закладу є утримання, виховання та навчання дітей, які потребують соціальної допомоги (не мають необхідних умов для виховання та навчання у сім'ї), дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Засновником ліцею та Органом управління майном є Хмельницька обласна рада, якій заклад підзвітний при виконанні основних завдань, а межах галузових повноважень заклад підзвітний Департаменту освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації (пункт 1.5 Статуту ліцею).

Одним із структурних підрозділів ліцею є пансіон з цілодобовим повним утриманням учнів (вихованців) за рахунок Органу управління майном (далі – пансіон), який діє на підставі Статуту ліцею та на підставі Положення про пансіон, затвердженого наказом директора № 92/1-о від 29.08.23. Пансіон функціонує для учнів закладу, з метою створення належних умов для рівного доступу до якісної освіти, зокрема, забезпечення проживання дітей, які доїжджають на навчання з інших населених пунктів.

Ліцей розрахований на навчання 200 дітей, а пансіон на 117 дітей. На час відвідування в закладі налічувалося 140 дітей. До пансіону ліцею зараховано 84 дитини, з-поміж яких 12 дітей, позбавлених батьківського піклування.

Територія закладу огорожена та доглянута, облаштовані зони для відпочинку та спортивних занять. Належно організовані навчальний процес та дозвілля (діють різноманітні гуртки, зокрема музичний, танцювальний, волейбольний, футбольний, творчі майстерні, кулінарна студія та ін.).

Згідно із штатним розписом ліцею на 01.09.2023 передбачено 35 штатних посад педагогічних працівників, серед яких 1 посада практичного психолога та 1 посада соціального педагога.

Медичний супровід дітей здійснюють лікар-педіатр (0,5 ставки), лікар-стоматолог (0,5 ставки), медичні сестри (1,5 штатні одиниці).

В закладі забезпечено п'ятиразове харчування, витрати на харчування на одного вихованця закладу на день становлять 163,06 грн. Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд - чисті. Наявне щоденне та перспективне меню.

З метою гарантування безпеки дітей в умовах воєнного стану в закладі облаштовані 3 укриття, одне з яких відповідно до акту оцінки від 08.08.2023 віднесено до протирадіаційного укриття та 2 підвальних приміщення в навчальному корпусі є найпростішими укриттями, загальний технічний та санітарний стан яких є задовільним.

Під час відвідування група НПМ провела спілкування з 35 дітьми, які є вихованцями закладу та 9 співробітниками закладу, з метою отримання інформації про стан дотримання прав дітей в діяльності ліцею та організації діяльності установи. Скарг на неналежне поводження, застосування жорстоких або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, від вихованців не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на безпечні умови перебування, порушення права на життя (стаття 6 Конвенції ООН про права дитини, стаття 27 Конституції України, стаття 6 Закону України «Про охорону дитинства»).

1. Відвідуванням встановлено, що протягом тривалого часу залишається невиконаним припис № 246 від 13.07.2021 року про усунення порушень законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, зокрема: навчальний корпус та спальний корпус № 2 не обладнано системою керування евакуюванням; черговий персонал та дітей, проживаючих у спальних корпусах, досі не забезпечено засобами індивідуального захисту органів дихання для рятування людей під час пожежі та для організації евакуації у разі виникнення пожежі; облицювання стін спального корпусу № 2 та інших приміщень виконано з горючих матеріалів з невизначеними показниками пожежної безпеки; не здійснено вогнезахисного просочення дерев'яних конструкцій, зокрема і в спальному корпусі закладу.

На виконання листа Шепетівського районного управління ГУ ДСНС у Хмельницькій області № 67 27 01-568/67 27 01 від 30.06.2023, в якому наголошено на необхідність приведення ліцею до належного протипожежного стану та виконання припису № 246 від 13.07.2021 року, керівництвом закладу направлено лист від 07.07.2023 за № 369 до Департаменту освіти та науки Хмельницької обласної військової адміністрації щодо виділення коштів на заходи з протипожежної безпеки. Однак, на момент відвідування, ситуація у закладі не змінилась.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. У порушення статті 17 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (далі – Основи законодавства), пункту 15 статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII в ліцеї здійснюється медична практика без отримання закладом відповідної ліцензії. Так, в закладі організовано роботу медичного та стоматологічного кабінету та персоналу (лікар-педіатр – 0,5 шт. од., лікар - стоматолог - 0,5 шт. од. та медичні сестри – 1,5 шт. од.), які надають медичну допомогу та здійснюють медичне обслуговування вихованців (здійснюють контроль стану здоров'я дітей, надають невідкладну медичну допомогу, здійснюють профілактичні заходи, при необхідності організовують госпіталізацію вихованців тощо). Разом з тим, відповідно до Основ законодавства, зазначені дії складають поняття «медичної практики» та можуть здійснюватись лише за наявності відповідної ліцензії на провадження господарської діяльності.

3. В ліцеї не здійснюється належним чином фіксація виконання лікарських рекомендацій. Відповідно до записів Журналу стаціонарного лікування Плужненського ліцею Хмельницької обласної ради вихованцям закладу, а саме: Фурман Н., Гордей М. та Чмурову Д. призначено лікування медичними препаратами, у зв'язку із захворюваннями. Утім, інформація про виконання лікарських рекомендацій у медичних картках дітей відсутня. Листок лікарських призначень, як форма №003-4/о первинної облікової документації, ведення якої передбачено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 за № 435 «Про затвердження форм та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності» у закладі не ведеться та відсутня у медичних картках дітей.

4. В медичній частині на другому поверсі обладнано ізолятор на дві кімнати-палати, де на момент візиту знаходилося троє дітей. Однак місце для прийому їжі хворими дітьми знаходиться на першому поверсі в приміщенні, яке не відокремлено та не ізольовано від фітобару, де здорові діти щосереді отримують кисневу пінку (фото 1). Для усунення загрози інфікування здорових дітей необхідно забезпечити ізоляцію приміщення для прийому їжі дітьми, які перебувають в ізоляторі закладу.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України»)

5. Наповнюваність спальних кімнат пансіону перевищує допустимі норми. Відповідно до вимог пункту 32 Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України 25.09.2020 № 2205, що відповідає також пункту 4 Положення про пансіон ліцею, наповнюваність спальних кімнат у пансіонах (гуртожитках) для учнів 1-4 класів – 5-6 місць, для

учнів 5-11(12) класів – не більше 4 місць. Площа спальних кімнат визначається з розрахунку 6 кв.м на 1 місце.

Кількість ліжок в спальних приміщеннях закладу перевищує допустимі норми, норма 6 кв.м на одне місце не дотримується (фото 2). Зокрема, спальні кімнати для хлопчиків 7-8 класів розраховані на 5 місць (к. 44), 7 місць (к. 45) при їх площі 23 кв.м та 27,8 кв.м відповідно. Окрім того, ліжка в деяких кімнатах розміщені впритул, що є порушенням права на приватність (фото 3). В деяких спальних кімнатах розміщено зайві ліжка, які не використовуються, проходи між ліжками є вузькими, що порушує вільний простір дитини (наприклад, в кімнаті № 43 площею 20,4 кв. м встановлено 5 ліжок – фото 4).

Порушення права дітей на повагу до приватного і сімейного життя, на повагу до гідності (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

6. В лазні, де здійснюються санітарно-гігієнічні процедури дітьми, які проживають в пансіоні, облаштовано два душових приміщення (кімнати), в яких наявні душові лійки (в одній – чотири лійки, в другій – три). Однак, між душовими лійками не має жодних перегородок. Відтак їх одночасне використання декількома дітьми є порушенням їх права на приватність (фото 5).

Також потребує дообладнання приміщення роздягальні в лазні, в якому наявне вікно, яке виходить в кабінет персоналу закладу. Дане вікно є незатонованим, що також порушує право на приватність (фото 6).

7. В порушення санітарно-гігієнічних вимог в закладі недостатня кількість мочалок (10 шт.), в зв'язку з чим вони використовуються усіма дітьми без індивідуалізації (фото 7).

Порушення права на освіту (стаття 53 Конституції України).

8. Виявлено проблему із забезпеченням дітей необхідними підручниками. Зокрема, в учнів 10 класу (6 учнів) відсутні підручники з історії України, англійської мови, всесвітньої історії, інформатики, біології і екології, громадянської освіти.

Порушення права дітей на належний захист з боку держави та отримання відповідних соціальних послуг (статті 3, 4 Конвенції ООН про права дитини).

9. Під час ознайомлення з особовими справами вихованців закладу було встановлено, що частина особових справ дітей не містить повного пакету документів, наявність яких регламентована чинним законодавством. Так, відповідно до Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини позбавленої батьківського піклування, затвердженого наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18.11.2008 року № 4591 (далі – Порядок № 4591), служба у справах дітей за місцем походження дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, формує, на кожен таку дитину, особову справу (далі – особова справа). Особова справа складається з двох частин, кожна з яких формується в окрему папку. В першій частині особової

справи, що передається за місцем влаштування дитини (за виключенням усиновлення), зберігаються визначені пунктом 3 зазначеного Порядку документи. Однак, в порушення вимог Порядку № 4591, особові справи дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а саме: Лесик Д., Лесик С., Сороки Л., Чмурова Д., Сігнаєвського О. не містять необхідних документів, зокрема: оновлених обліково-статистичних карток, індивідуальних планів соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування (далі – індивідуальний план), путівок про направлення дітей до закладу тощо. Окрім того, наявні в особових справах дітей індивідуальні плани не містять належної інформації щодо виконання та проведену з дитиною роботу соціальним педагогом, психологом.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

10. Приміщення закладу є недостатньо пристосованими для забезпечення потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у відповідності до Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд" (далі – ДБН).

Приміщення закладу не обладнані засобами безпеки, орієнтування, отримання інформації для осіб із порушенням зору. Вхідні групи тих будівель закладу, які облаштовані сходами, не оснащені пандусами, а також попереджувальними контрастними смугами, повністю відсутні тактильні елементи доступності, що порушує вимоги ДБН (фото 8).

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Хмельницькій обласній раді, Хмельницькій обласній військовій адміністрації:

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення належних та безпечних умов для цілодобового перебування дітей, реалізації їх конституційного права на гідні умови проживання, індивідуальний розвиток, отримання відповідного рівня освіти.

1.2. Розглянути можливість додаткового фінансування закладу для здійснення необхідних ремонтних робіт та виконання протипожежних заходів з метою забезпечення техногенної, пожежної безпеки, збереження життя та здоров'я дітей.

1.3. Забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування закладу.

2. Плужненському ліцею Хмельницької обласної ради:

2.1. Забезпечити:

- отримання ліцензії на провадження господарської діяльності відповідно до статті 17 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

- належну фіксацію виконання лікарських рекомендацій;
- ізоляцію приміщення для прийому їжі дітьми, які перебувають в ізоляторі закладу;
- створення комфортних умов для проживання дітей в закладі, зокрема шляхом дотримання норм площі на одного вихованця, звільнення спальних кімнат від зайвих ліжок, проведення ремонту/заміни пошкоджених меблів;
- дотримання права дітей на приватність, зокрема при здійсненні санітарно-гігієнічних процедур в лазні закладу;
- доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення у приміщеннях ліцею;
- усунення порушень та недоліків, про які зазначено в звіті, та вжиття заходів щодо їх недопущення в подальшому.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк. у 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
у Хмельницькій області**

Оксана КІЗАЄВА

Додаток до звіту

Фото 1

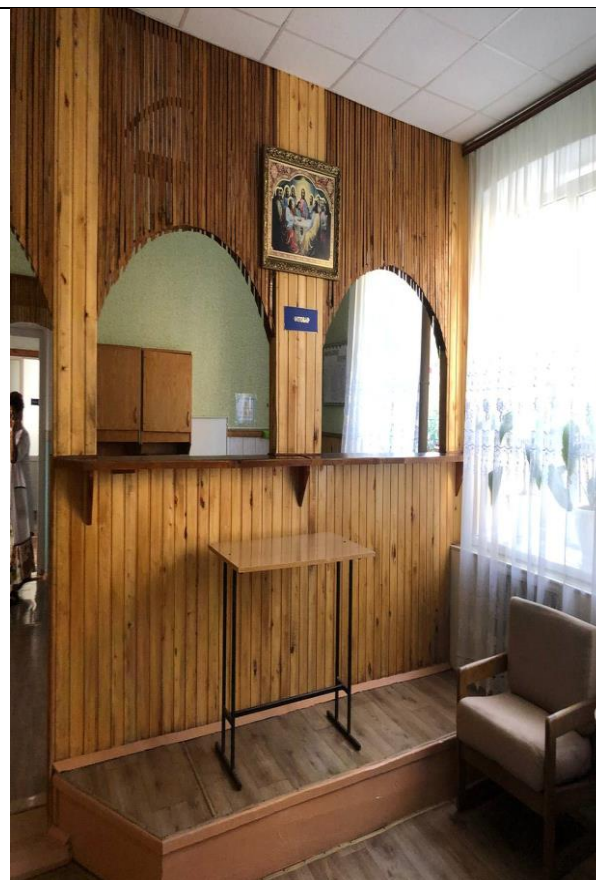

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

